

Finansal Okuryazarlık: Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Üzerine Uygulama*

Songül KAKİLLİ ACARAVCI¹
Kadir BEDİROĞLU²

Makale Geliş Tarihi: 18.09.2019 **Makale Kabul Tarihi:** 24.10.2019

Makale Türü: Araştırma makalesi

Atıf: Acaravcı, S. ve Bediroğlu, K. (2019). Finansal Okuryazarlık: Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Üzerine Uygulama. *İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi*, 7(2), 30-51.

ÖZ

Finansal okuryazarlık, bireylerin finans konularında bilgi temelli kararlar almasını sağlayan yeterlilik düzeyidir. Finansal okuryazarlık bireylerin bütçe, sigorta, tasarruf, yatırım, kredi gibi finansal konularda bilgi sahibi olmalarını, finansal konularda doğru kararlar almalarını ve doğru davranışlar göstermelerini içermektedir. Finansal okuryazarlık, toplumun her kesimini ve öğrencileri yakından ilgilendirmektedir. Bu çalışmanın amacı, öğrencilerin finansal bilgi, tutum ve davranışlarını araştırmak ve finansal okuryazarlık seviyelerini incelemektir. Çalışma kapsamında, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi öğrencileri üzerine anket çalışması yapılmıştır. Analiz sonucunda öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin orta seviyede olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyelerinin artırılmasında ekonomi ve finans alanıyla ilgili eğitim almalarının olumlu katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Finansal Okuryazarlık, Finansal Bilgi, Finansal Eğitim, Finansal Davranış, Finansal Tutum.

Jel Kodu: M2, D12, D14.

Financial Literacy: Application on Hatay Mustafa Kemal University

ABSTRACT

Financial literacy is the level of competence that enables individuals to make knowledge-based decisions on financial issues. Financial literacy comprises individuals being informed about financial issues such as budget, insurance, savings, investment and credit, making the right decisions and behaving correctly on financial issues. Financial literacy interest particularly every segment of society and students. The aim of this study is to investigate financial information, attitudes, behaviors of students and financial literacy levels. Within the context of the study, a survey was conducted on the students of Hatay Mustafa Kemal University. As a result of the analysis, it was determined that the financial literacy levels of the students were at the intermediate. It has been concluded that education of economics and finance contributed positively to increase financial literacy levels of students.

Keywords: Financial Literacy, Financial Information, Financial Education, Financial Behavior, Financial Attitude.

Jel Code: M2, D12, D14.

* Bu çalışma Kadir BEDİROĞLU'nun "Finansal Okuryazarlık: Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Üzerine Uygulama" başlıklı yüksek lisans tezinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

¹ Prof. Dr., Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü, sacaravci@mku.edu.tr, orcid.org/0000-0002-1359-5483.

² Halkbank Defne Şubesi/Antakya, kadir_bediroglu@hotmail.com, orcid.org/0000-0002-8953-6666.

1. Giriş

Günümüz koşullarında finansal farkındalığın önemi, küreselleşme ile birlikte piyasalara sunulan yeni finansal ürünlerin anlaşılabilmesi ve çeşitlendirilebilmesi açısından daha da önem kazanmaya başlamıştır. Dünya nüfusunun sürekli artış gösterdiği göz önüne alındığında bu artışa istinaden tüm ülkeler tasarruf yapmaya yönelmeleri gerektiğinin farkına varmaktadırlar. Tasarruf bilincinin tüm insanlara kazandırılması için finansal okuryazarlık düzeyinin yükseltilmesi gerektiği bu aşamada daha da önem kazanmaktadır.

Finansal okuryazarlık toplumun her kesimini ilgilendirmektedir. Finansal okuryazarlık düzeyinin yüksek olması olası problemleri en düşük seviyelere kadar azaltabilecek ya da tamamen önleyebilecektir. Bu nedenle bireylerin finansal eğitim düzeylerinin geliştirilmesinin gerektiği düşünülmektedir.

Finansal sistemdeki gelişmişlik, finansal okuryazarlığın sonuçlarında olduğu gibi bir birey ve ülke için refahın artması, tasarrufların ve birikimlerin yapılması, sorunlara çözüm bulunabilmesi açısından önem arz etmektedir. Finansal gelişme ekonomik büyümenin belirleyicisi olduğu gibi finansal okuryazarlık da finansal gelişmenin belirleyicisi durumundadır.

Finansal okuryazarlık konusunda yapılmış araştırmaların sonucunda finansal okuryazarlık düzeyinin istenilen seviyelerin altında olduğu görülmüştür. Bu da insanların doğru yatırım kararları vermelerinde, tasarruf yapmalarında ve birikim yapabilme aşamalarında yetersiz olmalarına neden olmaktadır. Bu eksikliklerin giderilmesi için yapılabilecek en önemli çalışmalardan birinin finansal eğitim olduğu görülmektedir. Finansal okuryazarlık ve bunun akabinde finansal gelişim hayat boyu devam eden bir süreç olup hem girdi hem de sonuçtur.

Bu çalışmada Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri incelenmiştir. Çalışma dört bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın ilk bölümünde literatüre yer verilmiştir. İkinci bölümde araştırmanın evreni, örnekleme ve yöntemi anlatılmıştır. Üçüncü bölümde bulgular yer almış olup, son olarak çalışmanın sonuçları ve öneriler bulunmaktadır.

2. Literatür

Ülkeler genelinde finansal okuryazarlık düzeyinin belirlenmesine yönelik araştırmalar olduğu gibi aileler üzerine de araştırmalar yapılmıştır. OECD (2005)'nin araştırmalarına göre finansal okuryazarlık ve para yönetiminin aile içinde düşük olduğu görülmektedir. Campbell (2006) ve Martin (2007) daha yoksul ve daha az eğitilmiş ailelerin, daha varlıklı ve eğitilmiş ailelere göre daha fazla hata yaptıklarını tespit etmiştir. Gökmen (2012) ailelerin finansal karar alma ve davranışta bulunmalarında psikolojik faktörler ile yaşanan ülkedeki yapının da etkili olduğunu belirtmiştir.

İş hayatına başlayan bir kişi çoğunlukla yeterli finansal kazanımlara sahip olmadan işe girmektedir. Bu tür kazanımları işyerinde alacağı eğitimlerle elde etmek istemektedir. İşyerlerinde finansal eğitim seminerleri alan çalışanların büyük bir kısmının doğru finansal kararlar verdikleri, yatırım stratejileri üzerinde değişiklikler yaparak daha fazla çeşitlendirdikleri, kredi yönetimi, bütçeleme ve planlama aşamalarında ilerleme kaydedildiği, kullanılan kredilerin tamamının kontrollü bir şekilde ve bütçeleme ile finansal planlarının olduğu görülmüştür (Gökmen, 2012: 78).

Türkiye'de finansal okuryazarlık ile ilgili çalışmaların genelde üniversite öğrencileri üzerine yapıldığı görülmektedir: Er vd. (2014) Anadolu Üniversitesi lisans eğitim programı

içeriklerinin finansal okuryazarlığa etkilerini araştırmışlardır. Çalışmada üniversite öğrencilerinin %31,7'sinin yüksek, %30,1'inin orta, %16'sının ise düşük finansal okuryazarlığa sahip olduğu belirlenmiştir. Üniversite öğrencilerinin eğitim alanları ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında da anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Eğitim görmüş oldukları alanlara bağlı olarak öğrencilerin finansal ürünler hakkında sahip oldukları bilgilerde farklılık olduğu görülmüştür. Mevcut farklılığın öğrencilerin almış oldukları finans ve ekonomi derslerinin sayısı ve çeşitliliğinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Alkaya (2015), Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (İİBF) öğrencileri üzerine finansal okuryazarlık, finansal bilgi, davranış ve tutumlarını ölçmeye yönelik araştırma yapmıştır. Çalışmada finansal okuryazarlık eğitiminde ailenin önemli bir rol oynadığı görülmektedir. Ekonomi ve finansal gelişmelerin takip edilmesinde internetin (%61,6), televizyonun (%31,9), gazete ve derginin (%4,3) ve kitabın (%2,2) etkileri belirlenmiştir. Öğrencilerin temel düzeyde finansal bilgiyi ölçmede (%89) bilgi düzeylerinin yüksek olduğu görülmüştür. Cinsiyete dayalı finansal bilgi dağılımında, erkeklerde %61,1, kadınlarda ise %29 oranları saptanmıştır. Finansal tutumla ilgili edinilen sonuçlarda ise öğrencilerin %66,5'inin olumlu finansal tutuma sahip oldukları gözlenmiştir. Ergün vd. (2014) Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi İşletme Bölümü öğrencilerinin finansal okuryazarlık seviyesinin ölçülmesine yönelik araştırma yapmışlardır. Araştırmada genel not ortalaması ve ailenin eğitim düzeyinin finansal okuryazarlıkla ilişkisiz olduğu gözlenmiştir. Öğrencilerin ilk yıllarından itibaren almış oldukları ekonomi ve finans derslerinin finansal okuryazarlık seviyesini arttıracakları görülmektedir. Kılıç vd. (2015) Gaziantep Üniversitesi'nde yaptıkları çalışmada finansal okuryazarlık seviyesi %48 olarak ölçülmüştür. Cinsiyetler arasındaki finansal okuryazarlık seviyesi değerlendirildiğinde erkek öğrencilerin daha yüksek seviyede finansal okuryazarlığa sahip olduğu, finans ve ekonomi derslerinin finansal okuryazarlık seviyesini etkilediği görülmüştür. Saraç (2014) Dumlupınar Üniversitesi öğrencileri üzerine yaptığı çalışmada; finansal durumu yönetmede kendini başarılı bulan öğrencilerin %72 civarlarında olduğunu ölçmüştür. Finans dersi alan öğrencilerin diğerlerine istinaden finansal okuryazarlık konusunda daha fazla bilgi sahibi oldukları görülmüştür. Mevsim (2016) Erzincan Üniversitesi İİBF ve Sivil Havacılık Yüksekokulu öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyinin belirlenmesi üzerine yaptığı çalışmada; yapılan ankete katılan öğrencilerin %59'unun finansal okuryazar olduğu görülmüştür. Cinsiyete göre başarı incelendiğinde erkeklerin başarı oranının bayanlara kıyasla daha fazla olduğu görülmüştür. Kredi kartı kullanan öğrencilerin kullanmayan öğrencilere göre daha başarılı oldukları görülmektedir. Finansal okuryazarlık düzeyinin; demografik özelliklere bağlı olarak değiştiği, finansal eğitim seviyesi arttıkça ona paralel olarak arttığı ve finansal bilgilerin günlük hayatta daha fazla kullanıldığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Kahraman (2015) Erciyes Üniversitesi öğrencileri üzerine yaptığı çalışmada; İşletme Bölümünde okuyan öğrencilerin finansal okuryazarlık bilgisi %37,3 seviyelerindeyken diğer bölüm öğrencilerinin seviyesi %25 olmuştur. Finans tanımlarının bilinirliği İşletme Bölüm öğrencileri tarafından diğer bölüm öğrencilerine nazaran daha iyi bilinirken cinsiyet ayırımında da erkek öğrenciler tarafından bayan öğrencilere kıyasla daha iyi bilinmekte olduğu ortaya çıkmıştır. Barmaki (2015) Hacettepe Üniversitesi öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin düşüğe yakın olduğunu gözlemlemiştir. Araştırma sonucunda finansal okuryazarlık düzeyi ile finansal davranış ve tutum arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu sonucuna varılmış olup, finansal tutum ve davranışların geliştirilmesi açısından öğrencilerin eğitime ihtiyaç duydukları sonucuna varılmıştır. Çam vd. (2015) Gümüşhane Üniversitesi öğrencilerinin finansal okuryazar olmadıklarını tespit etmişlerdir. Farklı demografik özellikteki öğrencilerin benzer davranışlar gösterdiği tespit edilmiştir. Sarıgül

(2014) Mevlana Üniversitesi öğrencilerinin finansal okuryazarlık seviyesinin düşük olduğu kanısına varmıştır. Erkeklerin finansal okuryazarlık düzeylerinin kadın öğrencilere nazaran daha yüksek olduğu sonucu tespit edilmiştir.

Kayseri İli'nde serbest muhasebeci ve mali müşavirlerin finansal okuryazarlık seviyesinin ölçülmesi üzerine çalışan Küçükbaşlan (2017) mali müşavirlerin gelir durumunun artması ile birlikte finansal okuryazarlık düzeyinin de arttığını tespit etmiştir.

Bireysel hisse senedi yatırımcılarının finansal okuryazarlık düzeyi üzerine İzmir örneği alınarak Kanmaz (2018) tarafından yapılan çalışmada; erkeklerin finansal davranış ortalama puanlarının kadınlara nazaran daha yüksek olduğu görülmüştür. Katılımcıların medeni durumları göz önüne alındığında evlilerin finansal davranış ortalama puanlarının daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Öğrenim düzeyi arttıkça finansal davranış konusunda daha olumlu davranışların sergilendiği, finansal tutum ve finansal bilgi düzeyinin arttığı görülmüştür. Hisse senedi piyasasındaki yatırım süreleri ve portföy büyüklüğünün finansal davranış, finansal tutum ve finansal bilgi üzerinde bir etkisinin olmadığı tespit edilmiştir. Erkeklerin kadınlara göre daha olumlu finansal tutuma sahip oldukları ve daha yüksek finansal bilgiye sahip oldukları sonucuna varılmıştır. Aynı durum medeni durum açısından da karşılaştırıldığında daha olumlu tutum içerisinde olan tarafın evliler olduğu görülmüştür. Fakat tam tersi bir durum olarak bekârların finansal bilgi düzeylerinin evlilere nazaran daha yüksek olduğu görülmüştür.

Tosun (2016) Trabzon'un Ortahisar ilçesinde öğrenim gören lise öğrencilerinin %45,1'inin ekonomi ve finans ile ilgili terimleri ilk olarak ailelerden, sonra ise medya, okul ve sosyal medya araçlarından öğrendiklerini tespit etmiştir.

Kaya (2015) İzmir İli'nde Kobi yöneticilerinin eğitim seviyelerinin yükseldikçe daha yüksek finansal okuryazarlık düzeyine sahip olabileceklerini belirtmiştir.

Doğan (2018) Sakarya İli'nde 18 yaş üstü Z kuşağı olarak nitelendirilmiş olan bireylerde yaklaşık %30, Y kuşağı olarak nitelendirilen bireylerde yaklaşık %53 ve X kuşağıdakilerde ise %44 seviyesinde finansal okuryazar bireyin olduğunu ifade etmiştir. Gruplar arasında bir karşılaştırma yapıldığında en düşük seviyede Z kuşağındaki bireylerin olduğu, erkeklerin finansal okuryazarlık puanı ile kadınların finansal okuryazarlık puanı karşılaştırıldığında erkeklerin daha yüksek puana sahip olduğu, medeni durumun finansal okuryazarlık üzerinde anlamlı bir farklılığının olmadığı, eğitim seviyesi düşük olanların daha düşük puan aldıkları, gelir düzeyi düşük olan bireylerin finansal okuryazarlık seviyesinin gelir düzeyi yüksek olan bireylere nazaran daha düşük olduğu, sosyal medya ve kitle iletişim araçlarının kişilerin finansal bilgi düzeylerini arttırdığı sonucuna varılmıştır.

Hane halkının finansal okuryazarlık düzeyinin belirlenmesi üzerine Sakarya ili örneği alınarak Güler (2015) tarafından yapılan çalışmada; katılımcıların büyük çoğunluğunun düşük düzeyde finansal okuryazar oldukları ve finansal okuryazarlık seviyesinin demografik özelliklere göre değiştiği görülmüştür. Finansal okuryazarlık düzeyi ile tasarruf davranışı arasında anlamlı bir farklılık gözlenmiştir. Finansal kavramları iyi bilen bireylerin çoğunlukla ileri düzeyde finansal okuryazarlık bilgisine sahip olduğu görülmüştür.

Tokat İli'ndeki banka müşterilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin ölçülmesine ilişkin Baysa (2015) tarafından yapılmış olan çalışmada; müşterilerin operasyonel işlem, riskten korunma, sözleşme metinlerin bilinirliği, kredibilite ile ilgili bilgi düzeylerine göre anlamlı bir farklılığa rastlanılmazken finansal okuryazarlık düzeyine ait ekonomi yorumu açısından

cinsiyetler arasında anlamlı bir farklılık gözlenmiştir. Erkek müşterilerin kadınlara oranla daha fazla yorum yapabilme yeteneğine sahip olduğu görülmüştür. Finansal okuryazarlık düzeyine ait ekonomi yorumu kabiliyetine ve risklerden korunmaya yönelik olarak yaşa göre anlamlı bir farklılık olmadığı gözlenmişken, finansal okuryazarlığa ait operasyonel işlemlerde yaşa göre anlamlı bir farklılığa rastlanılmıştır.

Ateş (2014) İstanbul İli'nden rastgele yatırımcıların yatırım kararı alırken başvurdukları kaynakların %40,3 seviyesinde aile ve arkadaş tavsiyeleri, %22,3 seviyesinde internet, %13,4 seviyesinde bireysel analizler şeklinde sıralanmıştır. Kullanılan bilgi kaynakları ise; %2,2 firma finansal raporları, %3,5 medya, %3,5 aracı kurum analiz ve raporları olarak görülmüştür. Ankete katılan katılımcıların yapılmış olan finansal okuryazar skorlamasına göre %56,54'ünün finansal okuryazarlık seviyesinin yüksek, %43,46'sının ise düşük olduğu görülmüştür. Finansal okuryazarlık düzeyi ile yatırımcıların eğitim düzeyi, deneyimleri ve kararlar alırken başvurdukları kaynaklar arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanılmamıştır. Yatırımcıların demografik özellikleri, medeni durumları, yaşları ve finansal bilgi düzeylerine istinaden yapmış oldukları değerlendirmeler ile finansal okuryazarlık seviyesi arasında anlamlı bir farklılık olduğu, kadınların erkeklere oranla, evli bireylerin bekâr bireylere, emeklilik çağına yaklaşmış olan yatırımcıların yeni iş hayatına girmiş olan yatırımcılara oranla daha yüksek finansal okuryazarlık seviyesine sahip olduğu görülmüştür. Finansal okuryazarlık düzeyinin yüksek olması, yatırımcıların sergilemiş olduğu önyargıların düzeyini azaltmadığı, birçok önyargının finansal okuryazarlıktan bağımsız olduğu belirtilmiştir.

Danes ve Hira (1987) üniversite öğrencilerinin genel finansal bilgi düzeyi açısından yetersiz olduklarını tespit etmişlerdir. Chen ve Volpe (1998) 14 üniversite ve koleji kapsayan çalışmalarında; öğrencilerin %53'ünün sorulan soruları doğru yanıtladığı görülmüştür. Hilgert ve Hogarth (2003) ABD'de yaşayan hane halkının finansal bilgiyi edindikleri ilk kaynağın aile olduğu belirtmişlerdir. Aileden alınan bilgilerin hemen sonrasında kişinin zamanla kazanmış olduğu deneyimlerin katmış olduğu bilgi gelmektedir. Bir sonraki aşama olarak içerisinde bulunduğu ortam ve çevrenin etkisi ile birlikte medyanın da etkisinin görüldüğü tespit edilmiştir. Clark vd. (2003) ABD'de başarılı bir emeklilik planlamasının yapılabilmesi açısından finansal eğitimin gerekli olduğu kanısına varmışlardır. Finansal eğitime tabi tutulan katılımcıların tüketim ve emekliliğe yönelik tasarruflarını planlamada diğer katılımcılara kıyasla daha etkin davranışlar sergiledikleri gözlenmiştir. Varcoe vd. (2005) ABD'de okuyan lise öğrencilerinin ders müfredatlarına ekonomi ile ilgili dersler ve konular eklenmesi ile öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinde gözle görülür bir artış olduğunu gözlemlemişlerdir. Jorgensen (2007) üniversite öğrencilerinin finansal bilgilerinin ve buna bağlı olarak finansal tutum ve davranışlarının düşük olduğu belirtmiştir. Mandell ve Klein (2009) finansal yönetim dersi alan lise öğrencilerinin o dersi almayan öğrencilere kıyasla kendilerini daha tasarruf odaklı bulduklarını belirtmişlerdir. Lusardi ve Mitchell (2009) ABD'de finansal okuryazarlık seviyesi arttıkça emeklilik planlaması yapanların da oranında yükselme olduğunu gözlemlemişlerdir. Robb ve Sharpe (2009) Midwestern Üniversitesi öğrencilerinden daha yüksek finansal okuryazarlık düzeyine sahip olanların kredi kartı bakiyelerinin daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Lusardi vd. (2010) ABD'de gençlerin finansal okuryazarlık seviyelerinin düşük olduğunu belirtmişlerdir.

3. Araştırmanın Verileri, Yöntemi ve Hipotezler

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi öğrencilerinin finansal okuryazarlık seviyesinin tespiti ve öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyeleri ile finansal tutum ve davranışları arasındaki

ilişkinin belirlenmesine yönelik analiz yapılmıştır. Belirlenen amaçlar ve ilgili literatür doğrultusunda 4 bölüm ve 24 sorudan oluşan bir anket hazırlanmıştır. Anketin ilk bölümünde katılımcıların genel bilgileri (yaş, cinsiyet, öğrenim görmekte olduğu sınıf ve bölüm, aylık gelir vs.), ikinci bölümde katılımcıların finansal okuryazarlık düzeylerini belirlemeye yönelik sorular, üçüncü bölümde katılımcıların finansal davranışlarını belirlemeye yönelik sorular, dördüncü bölümde ise katılımcıların finansal tutumlarını belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır. Anket 2018-2019 öğretim yılının bahar döneminde “Kolayda Örneklem Yöntemi” ile seçilen Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi öğrencilerine uygulanmıştır.

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi araştırmanın evreni olarak kabul edilmiştir. Anketler birden çok fakültenin ve yüksekokulların öğrencilerine uygulanmıştır. 1.000 öğrenciye anket uygulanmıştır. Uygulanan anketlerden geçersiz olanları değerlendirmenin dışında tutularak 930 anket değerlendirme kapsamına alınmıştır. Uygulanan anketler arasından geçerli olarak kabul edilenler SPSS istatistik programına kaydedilmiştir. Ankette yer alan sorulara verilen yanıtlar frekans analizi ve yüzdelik dilimlerle ifade edilmiştir. Ankette verilen cevapların sınıf, yaş ve cinsiyet gibi değişkenlerle ilişkilendirilebilmesi açısından T-testi, Anova Testi ve Korelasyon Analizi uygulanmıştır.

Araştırmanın temel amaçları çerçevesinde oluşturulan hipotezler aşağıdaki gibi belirlenmiştir:

Hipotez 1 (H1): Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık seviyesi düşüktür.

Hipotez 2 (H2): Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyi cinsiyetlerine, öğrencilerin öğrenim gördükleri fakülteye, öğrenim gördükleri sınıfa, yaş gruplarına ve not ortalamalarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Hipotez 2a (H2a): Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri, cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Hipotez 2b (H2b): Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri, öğrenim gördükleri fakülteye/yüksekokula göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Hipotez 2c (H2c): Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri, öğrenim gördükleri sınıfa göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Hipotez 2d (H2d): Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri, yaş gruplarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Hipotez 2e (H2e): Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri, not ortalamalarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Hipotez 3 (H3): Üniversite öğrencilerinin finansal davranışları cinsiyetlerine, öğrencilerin öğrenim gördükleri fakülteye/yüksekokula, öğrenim gördükleri sınıfa, yaş gruplarına ve not ortalamalarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Hipotez 3a (H3a): Üniversite öğrencilerinin finansal davranışları, cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Hipotez 3b (H3b): Üniversite öğrencilerinin finansal davranışları, öğrenim gördükleri fakülteye/yüksekokula göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Hipotez 3c (H3c): Üniversite öğrencilerinin finansal davranışları, öğrenim gördükleri sınıfa göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Hipotez 3d (H3d): Üniversite öğrencilerinin finansal davranışları, yaş gruplarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Hipotez 3e (H3e): Üniversite öğrencilerinin finansal davranışları, not ortalamalarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Hipotez 4 (H4): Üniversite öğrencilerinin finansal tutumları cinsiyetlerine, öğrencilerin öğrenim gördükleri fakülteye, öğrenim gördükleri sınıfa, yaş gruplarına ve not ortalamalarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Hipotez 4a (H4a): Üniversite öğrencilerinin finansal tutumları, cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Hipotez 4b (H4b): Üniversite öğrencilerinin finansal tutumları, öğrenim gördükleri fakülteye/yüksekokula göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Hipotez 4c (H4c): Üniversite öğrencilerinin finansal tutumları, öğrenim gördükleri sınıfa göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Hipotez 4d (H4d): Üniversite öğrencilerinin finansal tutumları, yaş gruplarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Hipotez 4e (H4e): Üniversite öğrencilerinin finansal tutumları, not ortalamalarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Hipotez 5 (H5): Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri ile finansal davranışları arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

Hipotez 6 (H6): Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri ile finansal tutumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

Hipotez 7 (H7): Üniversite öğrencilerinin finansal tutumları ile finansal davranışları arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

4. Bulgular

Analiz bulguları aşağıda ayrıntılı olarak değerlendirilmiştir.

4.1. Araştırmada Yer Alan Öğrencilere Ait Demografik Bulgular

- Öğrencilerin %0,3'ünü 3 kişi ile 18 yaşından küçük, %95,7'sini 890 kişi ile 18-25 yaş arası, %3,4'ünü 32 kişi ile 26-35 yaş arası ve %0,5'ini 5 kişi ile 36 yaşından büyük olan öğrenciler oluşturmaktadır. Ankete katılan katılımcıların büyük çoğunluğunu 18-25 yaş grubu arasında olan öğrenciler oluşturmaktadır.

- Katılımcıların %55,7'sini 518 kişi ile kadınların, %43,7'sini 412 kişi ile erkekler oluşturmaktadır. Katılımcıların çoğunluğunu kadınların oluşturduğu söylenebilir.

- Araştırmaya katılan öğrencilerin fakültelere/yüksekokullara göre dağılımı; %9,1'ini 85 kişi Fen Edebiyat Fakültesi, %0,6'sını 6 kişi Güzel Sanatlar Fakültesi, %5,2'sini 48 kişi Ziraat Fakültesi, %8,1'ini 75 kişi Antakya Meslek Yüksekokulu, %9,8'ini 91 kişi Kırıkhan Meslek Yüksekokulu, %5,4'ünü 50 kişi Eğitim Fakültesi, %5,3'ünü 49 kişi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, %56,6'sını 526 kişi İİBF öğrencileri oluşturmaktadır. İİBF öğrencilerinin yoğun olduğu görülmüştür. Çoğunluğun bu fakülteden olması en kalabalık fakültelerden biri olmasından kaynaklanmaktadır. Uygulanan anketlerin fakülte/yüksekokul dağılımına göre homojen bir yapıda olmayışının nedeni tüm öğrencilere ulaşılamamış olması ve okulların öğrenci sayılarının farklı olmasından kaynaklanmaktadır.

- Katılımcıların %29,8'ini 277 kişi ile 1. sınıf öğrencileri, %31,3'ünü 291 kişi ile 2. sınıf öğrencileri, %17,4'ünü 162 kişi ile 3. sınıf öğrencileri ve 21,5'ini 200 kişi ile 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Rastgele örneklem yöntemi ile seçilen katılımcılar içerisinde çoğunluğu 2. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

- Katılımcıların %16,2'sini 151 kişi ile 2,00 not ortalamasına sahip öğrenciler, %71,1'ini 661 kişi ile 2,01-3,00 arası not ortalamasına sahip öğrenciler, %12,7'sini 118 kişi 3,01-4,00 not ortalamasına sahip öğrenciler oluşturmaktadır.

- Katılımcıların %79,8'ini 742 kişi ile 1000 TL'den az gelire sahip olanlar, %14,1'ini 131 kişisini 1000-1500 TL arası gelire sahip olanlar, %3,3'ünü 31 kişi ile 1500-2000 TL arası gelire sahip olanlar ve %2,8'ini 26 kişi ile 2000 TL'den fazla gelire sahip olan öğrenciler oluşturmuştur. Elde edilen bu aylık gelire istinaden öğrencilerin birikim yapma alışkanlıklarına bakıldığında; %77,4'ünün 720 kişinin gelirlerinin %20'den azını, %13'ünün 121 kişinin gelirinin %20-39'unu, %5,3'ünün 49 kişinin gelirinin %40-59'unu, %1,3'ünün 12 kişinin gelirinin %60-79'unu ve %3'ünün 28 kişinin gelirinin %80-100'ünü birikime ayırdığı görülmektedir. Anket sonuçlarına bakıldığında öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun kazancının %20'sinden daha az bir kısmını birikim için ayırdığı anlaşılmaktadır. Oranın bu denli düşük olması hem öğrencilerin gelirlerinin çok düşük oluşu hem de henüz geleceğe yönelik olarak tasarruf bilincinden uzak olmaları ile ilişkilendirilebilir.

- Katılımcıların kredi kartlarının limitlerinin aylık ortalama ne kadarını kullandıklarına yönelik olarak yöneltilen soruya istinaden; %51,4'ünün 478 kişinin limitin %20'den daha az, %11,9'unun 110 kişinin %20-39'unu, %11,6'sının 108 kişi %40-59'unu, %6,5'inin 60 kişi %60-79'unu ve %18,7'sinin 174 kişi %80-100'ünü kullandıklarını belirtmişlerdir. Verilen cevaplara istinaden kredi kartı kullanımının günümüzde yaygın olduğu anlaşılabilir. Ancak katılımcıların yarısından çoğunun limitinin sadece %20'den az bir kısmını kullanması harcamaların gelire orantılı olduğunun göstergesi sayılabilir.

- Katılımcıların öğrenim görmüş oldukları bölümde aldıkları derslere yönelik olarak yöneltilen soruya istinaden; %3,2'sinin 30 kişi en az bir dönemi kapsayan finans dersi, %19,5'inin 181 kişi ekonomi dersi, %13,0'ının 121 kişinin ekonomi bilgisini kapsayan bir ders, %30,2'sinin 281 kişi muhasebe dersi ve %34,1'inin 317 kişinin bu dersler dışında bir ders aldığı sonucuna ulaşılmıştır.

4.2. Finansal Okuryazarlık Bilgi Düzeyine Ait Bulgular

- Öğrencilerin temel finans matematiği bilgisinin orta düzeyde olduğu söylenebilir. Faiz hesaplamada kadın öğrencilerin erkek öğrencilerden daha başarılı olduğu söylenebilir.

- Öğrencilerin finansal araçlar konusunda yeterince bilgi sahibi olmadıkları, tahvil ve hisse senedi gibi finansal araçların farklarını bilmedikleri görülmektedir. Finansal araçlara yönelik sorularda erkek öğrencilerin daha başarılı oldukları gözlenmiştir.

- Öğrencilerin bankacılık işlemlerine dair genel bilgi düzeylerinin tatmin edici seviyede iyi olduğu ancak, bankacılığa ilişkin ayrıntılı bilgi düzeylerinin düşük olduğu görülmektedir.

- Öğrencilerin finansal kavramlar konusundaki bilgi seviyelerinin tatmin edici bir düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

- Yatırım kanallarının seçimine karar verme ve korunmasına yönelik bilgi düzeylerinin düşük olduğu görülmüştür.

- Öğrencilerin yatırım riskleri konusundaki bilgi düzeylerinin orta seviyede olduğu görülmektedir.

- Genel olarak öğrencilerin finansal okuryazarlık bilgi seviyesinin orta düzeyde olduğu söylenebilir. Finansal okuryazarlık düzeyini belirlemeye yönelik olarak katılımcılara yöneltilmiş olan soruları doğru yanıtlama yüzdesine göre erkeklerin başarı oranının daha yüksek olduğu söylenebilir. Erkeklerin başarı oranının kadınların başarı oranından yüksek olması erkeklerin mali ve finans konularına ilgi düzeyinin daha fazla olmasından kaynaklandığı söylenebilir.
- Öğrencilere yöneltilen sorularda demografik özelliklerden cinsiyete göre karşılaştırma yapıldığında T-testi analiz sonucuna göre olasılık değeri (p değeri;) 1.soruda ($p=0,032<0,05$) olduğundan cinsiyetler arasında anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir. Benzer şekilde 3.soruda ($p=0,002<0,05$), 7.soruda ($p=0,043<0,05$), 8.soruda ($p=0,005<0,05$) ve 9.soruda ($p=0,045<0,05$) olduğundan bu sorulara istinaden erkekler ve kadınlar arasında anlamlı bir farklılığın olduğu söylenebilir.
- Öğrencilerin finansal düzeyinin öğrenim gördüğü fakülteye\yüksekokula göre hangi düzeylerde olduğunun test sonuçlarına göre, 10 sorunun geneline verilen doğru cevapların yüzde değerlerinin ortalaması alındığında %53,6 ile İİBF öğrencilerinin soruları doğru cevaplamadaki yüzde oranının yüksek olduğu görülmüştür. İİBF öğrenim gören öğrencilerin ekonomi ve finans derslerini diğer fakülte/yüksekokul öğrencilerine göre daha fazla almalarından kaynaklı olarak finansal okuryazarlık seviyelerinin daha yüksek olduğu söylenebilir.
- Öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyinde öğrenim gördükleri fakültelerin\yüksekokulların ne oranda etkisinin olduğunu ve öğrencilerin verdiği cevaplara göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin Anova testi analizi sonucunda 1. soruda anlamlılık düzeyi ($p=0,008<0,05$), 2.soruda ($p=0,000<0,05$), 3.soruda ($p=0,000<0,05$) ve 9.soruda ($p=0,015<0,05$) istatistiksel sonuçlarına göre anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilmektedir.
- Sınıflara göre 10 sorunun başarı yüzdelerinin ortalamaları hesaplandığında birinci sınıf öğrencilerinin %49,77, ikinci sınıf öğrencileri %49,6, üçüncü sınıf öğrencileri %50,01 ve dördüncü sınıf öğrencilerinin %55,6 olduğu görülmüştür. Anket sonuca göre 2. sınıfta öğrenim görmekte olan öğrencilerin başarı puan ortalamaları hariç olmak üzere anket üst sınıflara uygulandıkça başarı puan ortalamasının da buna paralel olarak artış gösterdiği söylenebilir. Dolayısıyla en yüksek başarı ortalamasına sahip sınıf son sınıf öğrencileri olan 4. sınıf öğrencileri olmuştur. Öğrenciler bir üst sınıfta eğitim görmeye başladığında mevcut bilgilerinin üzerine yeni ve tamamlayıcı bilgiler eklediklerinden üst sınıfların finansal okuryazarlık seviyelerinin alt sınıflara göre yüksek olduğu söylenebilir.
- Yaş dağılımına göre 10 sorunun ortalaması alındığında 18 yaşından küçük olan katılımcıların %50,01, 18-25 yaş arasındaki katılımcıların %51,07, 26-35 yaş arasındaki katılımcıların %49,40 ve 36 yaş üstü katılımcıların ise %52 gibi bir başarı yüzdesine sahip olduğu görülmüştür. Yaş gruplarına göre soruları doğru yanıtlayan katılımcıların ortalama yüzdesine bakıldığında 36 ve daha büyük yaşlarda olan katılımcıların daha başarılı bir yüzdeye sahip oldukları söylenebilir. Öğrencilerin yaşları artış gösterdikçe finansa dair bilgilerinde de zamana dayalı olarak hem artış hem de pekiştirme olduğundan buna paralel olarak finansal okuryazarlık seviyelerinde de bir artış olduğu söylenebilir.
- Öğrencilerin yaşlarına göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Anlamlı bir farklılığa rastlanılmaması anket yapılan öğrencilerin çoğunun yaş gruplarının aynı olmasından kaynaklanabilir.

- Öğrencilerin not ortalamalarının finansal okuryazarlık düzeyinin düşük veya yüksek olması üzerinde bir etkisinin olup olmadığının test edilebilmesi için yapılan frekans analizi sonuçlarına göre; 10 sorunun geneline verilen doğru cevapların yüzde değerlerinin ortalaması alındığında not ortalaması 2,01-3,00 arasında olan öğrencilerin %51,46 oranı ile daha yüksek başarı yüzdesine sahip olduğu görülmüştür.

- Öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyinin not ortalamalarına göre farklılık göstermediğine ilişkin yapılan Anova Testi Analizi sonucunda “Eğer Piyasa Faiz Oranı Düşerse Tahvil Fiyatları Bundan Nasıl Etkilenir?” sorusuna istinaden bulunan anlamlılık düzeyi ($p=0,026<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğundan öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir. “Eğer Piyasa Faiz Oranı Düşerse Tahvil Fiyatları Bundan Nasıl Etkilenir?” sorusu finansa dair daha teknik bir soru olduğundan not ortalamasına göre anlamlı bir farklılık gözlemlendiği söylenebilir. Soruların genelinde öğrencilerin bilgi sahibi olduğu görülmüş olup not ortalaması yüksek olan öğrencilerin teknik sorulara daha iyi cevap verebildiği görülmüştür.

4.3. Öğrencilerin Finansal Davranış Ölçeğine İlişkin Bulgular

Öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyine göre davranışlarının ne ölçüde değişiklik gösterdiğini ölçmeye yönelik bilgiler anket soruları içerisinde yer almaktadır. Ankette yer verilen ifadelerde “Aylık gelirim tamami harcarım” ifadesine öğrencilerin %27,4’ü 255 kişi katılmadığını dile getirmiş ve bu ifade öğrencilerin birçoğunun birikime yöneldiğini gösterebilir. “Para biriktirmek için ekonomi sayfalarından fikir alırım” ifadesine %32,8’i 305 kişi katılmadığı konusunda görüş bildirmiştir. “Paramı evde saklamak yerine bankadaki hesabımda biriktirim” ifadesine öğrencilerin %34,1’i 291 kişi katıldığını belirtmiştir. Bu ifadeye kesinlikle katılıyorum diyenler ile katılmıyorum ve kesinlikle katılmıyorum ifadelerini belirtenler karşılaştırıldığında birikimlerini bankada değerlendirenlerin oranının daha yüksek olduğu görülmektedir. İfadelerden de anlaşılacağı üzere yatırımların değerlendirilmesinin gerekliliğinin bilincindedirler. “Para biriktiren bir finans uzmanına danışmak çok gereklidir” ifadesinde katılımcıların %31,3’ü 291 kişi katıldığı yönünde görüş bildirirken bu ifade için kararsız olduklarını bildirenler katılımcıların %28,6’sı 266 kişi ile katılanlara yakın orandadır. Oranların birbirine yakınlığı birikim konusunda öğrencilerin yeterince bilgili ve bilinçli olmadığını göstermektedir. “Borcum varsa kredi çekerek öderim” ifadesine öğrencilerin %30,2’si 281 kişi kesinlikle katılmıyorum ibaresini belirtirken %12,2’lik bir kısmı katıldığı konusunda ifade etmişlerdir. “Çok fazla harcama yaptığım için ödemelerimi yaparken güçlük çekerim” ifadesinde %26,7’si 248 kişi ve “Borç aldığımda geri ödemekte zorlanırım” ifadesinde %33,5’si 312 kişi katılmadığını belirtmiştir. Bu ifadelerden öğrencilerin harcamalarını ve borçlanmalarını kazançlarına göre planladıkları sonucu çıkarılabilir. “Bir bankadan kredi çekmem gerektiğinde bankaların faiz oranlarını karşılaştırırım” ifadesinde %34,3’ü 319 kişi ve “Kredi çekmem gerektiğinde kredi tipleri ve borç yapılandırması gibi konuları araştırırım” ifadesine ise %32,6’sı 303 kişi katıldığını belirtmiştir. İfadelerden çıkan sonuçlara göre finansal bir davranışta bulunulacağı zaman ürünler hakkında bilgi asimetrisine karşı önlem almış oldukları değerlendirilebilir.

Öğrencilerin yatırıma ilişkin olarak davranışlarını ölçmek için kendilerine yöneltilmiş olan ifadelerden “Yatırım yaparken ekonomi sayfalarından yardım alırım” ifadesine %29,4’ü 273 kişi katıldığı yönünde görüş bildirmiştir. Bu ifadenin frekans ve yüzdeleri göz önüne alındığında birbirine yakın frekans değerlerinin oluştuğu görülebilir. Frekans değerleri göz önüne alındığında bu konuda öğrencilerin bilgi birikiminin yeterli düzeyde olmadığı söylenebilir. “Yüksek risk çok kar anlamına gelir” ifadesinde öğrencilerin 27,7’si 258 kişi

katılmadığı yönünde görüş bildirmiştir. Katılımcılar risk düzeyini arttırmadan kazanç sağlamaya yönelik birikim kanalları öncelikleri olmuştur. “Yatırım yaparken paramı farklı alternatiflere bölmem riski azaltmam için yararlı bir yöntemdir” ifadesinde %36,2’si 280 kişi bu ifadeyi destekleyici nitelikte katıldığını dile getirmiştir. “Yatırım yaparken kendi önsezilerime göre hareket ederim” ifadesine %30,1’i 280 kişi katıldığı şeklinde görüşlerini bildirmişlerdir. Fakat bu ifadede %27,6 oranla kararsız oldukları yönünde görüş bildirenler göz önüne alındığında yatırımların değerlendirilmesi hususunda öğrencilerin yeteri kadar bilgi birikimine sahip olmadıkları şeklinde yorumlanabilir.

Katılımcıların ekonomiyi ne sıklıkla ve çoğunlukla hangi kanallardan takip ettiklerini ölçmeye yönelik olarak katılımcılara çeşitli ifadeler yöneltilmiştir. “Her gün internetten veya basılı gazete okurum” ifadesine %30,8’i 286 kişi katıldığı yönünde görüş bildirmiştir. “Her gün gazete ekonomi haberlerini incelerim” ifadesine %33,5’i 312 kişi, “Günlük olarak ekonomi köşe yazarlarını takip ederim” %39,9’u 371 kişi, “Sosyal medyada öncelikle ekonomi haberlerini okurum” %34,8’i 324 kişi, “Economist, Financial Times, Dünya.com gibi ekonomi kaynaklarını takip ederim” %29,8’i 277 kişi ve “Ekonomiyle ilgili gelişmeleri takip etmenin yararlı olduğunu düşünmüyorum” ifadesine %26’sı 242 kişi katılmadığı yönünde görüşlerini belirtmişlerdir. İfadelere katılım oranları genel olarak incelendiğinde ankete katılan öğrenciler arasından ekonomi haberlerini günlük olarak takip edenlerin frekans değeri etmeyenlerin frekans değerine göre düşük kalmıştır. İnternet üzerinden takip etme oranı biraz daha yüksek oranda olmakla birlikte gazete, köşe yazısı veya ekonomi kaynaklarını takip etme oranı katılımcıların yaklaşık 1/4’ü oranında olduğu söylenebilir. Anket sonuçlarına göre “Ekonomiyle ilgili gelişmeleri takip etmenin yararlı olduğunu düşünmüyorum” ifadesine katılımcıların büyük çoğunluğunun katılmadığı gözlenmiş olup bunun tam tersi bir davranış olarak bu ifadenin uygulanmadığı önceki ifadelere katılım oranında gözlenmiştir. Alınan bu sonuçlara göre ankete katılan öğrencilerin ekonomi hakkındaki bilgi düzeylerinin düşüklüğünün ekonomik gelişmelere uzak kalındığından ve ilgi düzeyinin düşük olduğundan kaynaklandığı söylenebilir.

Tablo 1’de öğrencilerin finansal davranışları ile erkek ve kadınlar arasındaki farklılığın test edilmesi amacıyla uygulanan Anova Testi sonuçlarına göre bireysel yatırıma ilişkin davranışlarının ortalamasının anlamlılık düzeyi ($p=0,000<0,05$) ve ekonomi haber ve kaynaklarını takip etmeye yönelik ortalamasının değeri ($p=0,001<0,05$) olduğundan cinsiyet ile finansal davranışlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir. Bireysel yatırıma ilişkin davranışların puan ortalamasına bakıldığında erkeklerin (ort:3,25) ve kadınların (ort:2,96) olduğu görülmüştür. Buna göre erkeklerin bireysel yatırıma daha çok yöneldiği söylenebilir. Ekonomi haber ve kaynaklarını takip etmeye ilişkin davranışların puan ortalamasında erkeklerin (ort:2,80) ve kadınların (ort:2,63) olduğu görülmüş olup, erkeklerin ekonomik haber ve kaynaklarını takip etmeye daha yatkın olduğu söylenebilir.

Tablo 1.Öğrencilerin Finansal Davranışlarında Cinsiyete Göre Farklılıklar

İFADELER	Kareler Ortalaması	F	P
Öğrencilerin Para Biriktirme, Borçlanma ve Kredi Çekmeye İlişkin Davranışları	1,399 ,426	3,284	,070
Öğrencilerin Bireysel Yatırıma İlişkin Davranışları	18,499 ,597	31,011	,000*
Öğrencilerin Ekonomi Haber ve Kaynaklarını Takip Etme Sıklığı	6,471 ,630	10,26	,001*

Not: * : $p<0,05$

Tablo 2’de öğrencilerin finansal davranışlarında öğrenim gördükleri fakültelere\yüksekokullara göre oluşan farklılıkların test edilmesi amacıyla uygulanan Anova Testi sonuçlarına göre öğrencilerin para biriktirme, borçlanma ve kredi çekmeye yönelik davranışlarının ortalamasının anlamlılık düzeyi ($p=0,022<0,05$), bireysel yatırıma ilişkin davranışlarının ortalamasının ($p=0,016<0,05$) ve ekonomi haber ve kaynaklarını takip etmeye yönelik ortalamasının değeri ($p=0,000<0,05$) olduğundan öğrencilerin öğrenim görmüş oldukları fakülte\yüksekokul ile davranışlarının şekillenmesi arasında anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir. Ortaya çıkan bu farklılığın kaynağının belirlenebilmesi için uygulanan Games Howell testine göre; bireysel yatırım başlığında Eğitim Fakültesi ile İİBF arasında anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir. Eğitim Fakültesinin bireysel yatırım davranış puan ortalaması (ort:2,78) İİBF’nin ise (ort:3,15) olarak bulunmuştur. Bireysel yatırım davranış puanına göre İİBF öğrencilerinin yatırıma daha yatkın olduğu söylenebilir. Ekonomi haber ve kaynaklarını takip etme başlığında; Eğitim Fakültesi ile Fen Edebiyat Fakültesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Antakya Meslek YO ve İİBF arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Ekonomi ve haber kaynaklarını takip etme sıklığına göre puan ortalamalarına bakıldığında; Eğitim Fakültesi (ort:2,22), Fen Edebiyat Fakültesi (ort:2,72), Güzel Sanatlar Fakültesi (ort:2,97), Antakya Meslek YO (ort:2,82) ve İİBF (ort: 2,77) olarak gözlenmiştir. Ekonomi ve haber kaynaklarını takip etme sıklığı puan ortalamasına göre Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencilerinin finansa daha ilgili bir davranış sergilediği söylenebilir.

Tablo 2. Öğrencilerin Finansal Davranışlarında Fak.\YO Göre Farklılıklar

İFADELER	Kareler Ortalaması	F	P
Öğrencilerin Para Biriktirme, Borçlanma ve Kredi Çekmeye İlişkin Davranışları	,996 ,423	2,357	,022*
Öğrencilerin Bireysel Yatırıma İlişkin Davranışları	1,508 ,609	2,476	,016*
Öğrencilerin Ekonomi Haber ve Kaynaklarını Takip Etme Sıklığı	2,872 ,619	4,637	,000*

Not: * : $p<0,05$

Tablo 3’de öğrencilerin finansal davranışlarında öğrenim gördükleri sınıfa göre arasındaki farklılığın test edilmesi amacıyla uygulanan Anova Testi sonuçlarına göre anlamlılık düzeyi ($p>0,05$) olduğundan sınıf farkının (1.Sınıf, 2.Sınıf, 3.Sınıf, 4.Sınıf) finansal davranışlarla anlamlı bir farklılık göstermediği söylenebilir.

Tablo 3. Öğrencilerin Finansal Davranışlarında Sınıfa Göre Farklılıklar

İFADELER	Kareler Ortalaması	F	P
Öğrencilerin Para Biriktirme, Borçlanma ve Kredi Çekmeye İlişkin Davranışları	,396 ,427	,927	,427
Öğrencilerin Bireysel Yatırıma İlişkin Davranışları	,406 ,616	,659	,578
Öğrencilerin Ekonomi Haber ve Kaynaklarını Takip Etme Sıklığı	,758 ,636	1,192	,312

Not: * : $p<0,05$

Tablo 4’de öğrencilerin finansal davranışlarını ölçmeye yönelik sorulan sorular 3 ana başlık altında toplanmıştır. Öğrencilerin para biriktirme, borçlanma ve kredi çekmeye yönelik davranışları, bireysel yatırıma yönelik davranışları ve haber kaynaklarını takip etme sıklığı şeklinde belirlenen gruplara Anova Testi uygulanmıştır. Testin sonuçlarına göre finansal

davranışlar ile yaş grupları arasında anlamlılık düzeyi ($p>0,05$) olduğundan anlamlı bir farklılığa rastlanılmamıştır.

Tablo 4. Öğrencilerin Finansal Davranışlarında Yaş Gruplarına Göre Farklılıklar

İFADELER	Kareler Ortalaması	F	P
Öğrencilerin Para Biriktirme, Borçlanma Ve Kredi Çekmeye İlişkin Davranışları	,779 ,426	1,829	,140
Öğrencilerin Bireysel Yatırıma İlişkin Davranışları	1,111 ,614	1,809	,144
Öğrencilerin Ekonomi Haber ve Kaynaklarını Takip Etme Sıklığı	,464 ,637	,728	,536

Not: * : $p<0,05$

Tablo 5’de öğrencilerin finansal davranışlarında not ortalamalarının düşük, orta veya yüksek olmasının farklılık oluşturup oluşturmadığının test edilmesi amacıyla uygulanan Anova Testi sonuçlarına göre anlamlılık düzeyleri ($p>0,05$) olduğundan not ortalamalarının finansal davranışlarda anlamlı bir farklılığı yoktur.

Tablo 5. Öğrencilerin Finansal Davranışlarında Not Ortalamalarına Göre Farklılıklar

İFADELER	Kareler Ortalaması	F	P
Öğrencilerin Para Biriktirme, Borçlanma ve Kredi Çekmeye İlişkin Davranışları	,291 ,428	,681	,564
Öğrencilerin Bireysel Yatırıma İlişkin Davranışları	1,108 ,614	1,805	,145
Öğrencilerin Ekonomi Haber ve Kaynaklarını Takip Etme Sıklığı	,725 ,636	1,140	,332

Not: * : $p<0,05$

4.4. Öğrencilerin Finansal Tutum Ölçeğine İlişkin Değerlendirme

Tutum, bireylerin oluşan bir durum, olay veya olgu karşısında sergilemesi beklenen olası bir davranış şeklidir. Ankette sorulan sorular öğrencilerin para ile ilgili tutumları hakkında bilgi sahibi olmayı sağlamıştır.

Öğrencilere yönelmiş olan “Para sadece harcamak içindir” ifadesine öğrencilerin %35,1’i 326 kişi katılmadığını belirtmiştir. Bu ifadeden yola çıkarak öğrencilerin birikime yöneldiği çıkarımı yapılabilir. “Para ile ilgili konular sıkıcı ve zordur” ifadesine %27,6’sı 257 kişi katılmadığını belirtmiştir. “Uzun dönem finansal geleceğime yönelik çok fazla düşünmek beni rahatsız eder” ifadesine %30,9’u 287 kişi katıldığını dile getirmiştir. Öğrencilerin kısa vadeli kararlar almaya daha yatkın olduğu yorumu yapılabilir. “Para yaşamda mutlu olmak için önemli değildir” ifadesine öğrencilerin %28,7’si 267 kişi katılmadığını belirtmiştir. Bu ifadeden katılımcıların çoğunun mutlu olabilmenin temelinde paranın olabileceği ifadesini desteklediği görülmektedir. “Finansal açıdan bugün için yaşamak hoşuma gider” %27,4 (255 kişi), “Finans dilini anlayabilme yeteneğim zayıftır” %32,4 (301 kişi), “Finansal konularda karar vermeden önce finansal bilgi edinmek için çok zaman ve çaba harcamam” %29,7 (276 kişi) ifadelerine kararsız olduğu yönünde görüşlerini bildirmişlerdir. Bildirmiş oldukları bu görüşlerden öğrencilerin bu konuya dair bilgi ve ilgi düzeylerinin yetersiz olduğu yorumu yapılabilir. “Finansal durumumda büyük bir fark yaratmak için fazla çabalamayı düşünmüyorum” %30,4 (283 kişi), “Para ve finansal konularda bilgilendirilmek istemiyorum” %35,4 (329 kişi) ifadelerine katılmadığı yönünde görüş bildirmişlerdir.

Tablo 6’da öğrencilerin finansal tutumlarının cinsiyete göre farklılık olup olmadığının test edilmesi amacıyla uygulanan Anova Testi sonuçlarına göre anlamlılık düzeyleri ($p=0,368>0,05$) olduğundan finansal tutumda kadın ve erkek arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 6. Öğrencilerin Finansal Tutumlarında Cinsiyete Göre Farklılıklar

İFADELER	Kareler Ortalaması	F	P
Finansal Tutum Ortalaması	,416 ,513	,810	,368

Not: * : $p<0,05$

Tablo 7’de öğrencilerin finansal tutumlarında öğrenim gördükleri fakültelere\ yüksekokullara göre farklılığın belirlenebilmesi açısından finansal tutuma yönelik olarak sorulmuş olan sorulara alınan cevaplara uygulanan Anova Testi sonuçlarına göre anlamlılık düzeyleri ($p=0,001<0,05$) olduğundan finansal tutumlarda öğrenim görülen fakülte\ yüksekokul arasında anlamlı bir farklılığın olduğu söylenebilir. Bu farklılığın kaynağının tespit edilebilmesi amacıyla gabriel testi uygulanmıştır. Uygulanan teste göre; İİBF ile Fen Edebiyat Fakültesi ve Eğitim Fakültesi arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Sonuç olarak öğrencilerin finansal tutumlarıyla öğrenim gördükleri fakülteler/ yüksekokullar arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Öğrencilerin finansal tutum puan ortalamalarına bakıldığında; Fen Edebiyat Fakültesi (ortalama:2,97), Eğitim Fakültesi (ortalama:3,01), İİBF (ortalama:2.70) olduğu görülmüştür. Bu sonuçlara göre Eğitim Fakültesi öğrencilerinin finansal tutum puan ortalamasının daha yüksek olduğu ve birikime yöneldikleri söylenebilir.

Tablo 7. Öğrencilerin Finansal Tutumlarında Fakülte/ Yüksekokula Göre Farklılıklar

İFADELER	Kareler Ortalaması	F	P
Finansal Tutum Ortalaması	1,753 ,504	3,481	,001*

Not: * : $p<0,05$

Tablo 8’de öğrencilerin finansal tutumlarında öğrenim görmekte olduğu sınıfa göre farklılıkların test edilmesi amacıyla uygulanan Anova Testi sonuçlarına göre anlamlılık düzeyleri ($p=0,066>0,05$) olduğundan finansal tutum ile öğrenim görmekte olduğu sınıf (1.Sınıf, 2.Sınıf, 3.Sınıf, 4.Sınıf) arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 8. Öğrencilerin Finansal Tutumlarında Sınıfa Göre Farklılıklar

İFADELER	Kareler Ortalaması	F	P
Finansal Tutum Ortalaması	1,231 ,511	2,411	,066

Not: * : $p<0,05$

Tablo 9’da öğrencilerin finansal tutumlarında yaş grupları arasındaki farklılığın test edilmesi amacıyla uygulanan Anova Testi sonuçlarına göre anlamlılık düzeyleri ($p=0,156>0,05$) olduğundan finansal tutumun yaş grupları ile anlamlı bir farklılığı yoktur.

Tablo 9. Öğrencilerin Finansal Tutumlarında Yaş Gruplarına Göre Farklılıklar

İFADELER	Kareler Ortalaması	F	P
Finansal Tutum Ortalaması	,893 ,512	1,745	,156

Not: * : $p < 0,05$

Tablo 10'da öğrencilerin finansal tutumlarında not ortalamalarına göre farklılığın test edilmesi amacıyla uygulanan Anova Testi sonuçlarına göre anlamlılık düzeyleri ($p=0,184 > 0,05$) olduğundan finansal tutum ile not ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 10. Öğrencilerin Finansal Tutumlarında Not Ortalamalarına Göre Farklılıklar

İFADELER	Kareler Ortalaması	F	P
Finansal Tutum Ortalaması	,827 ,512	1,615	,184

Not: * : $p < 0,05$

4.5. Öğrencilerin Finansal Okuryazarlık Düzeyi İle Finansal Davranış ve Finansal Tutum Arasındaki İlişkiye Dair Değerlendirme

Öğrencilere uygulanan anket sonucunda öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyi ile finansal davranışları ve finansal tutumları arasındaki ilişkinin belirlenebilmesi açısından finansal okuryazarlık düzeyini ölçmeye yönelik testin sonuçlarının ortalama puanı ile aynı şekilde finansal davranışa ve finansal tutuma yönelik sonuçların ortalamaları bulunmuştur. Bulunan sonuçlara istinaden anlamlılığın test edilebilmesi için korelasyon analizi yapılmıştır.

Tablo 11'de öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri ile finansal davranışları arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik korelasyon analizi sonuçlarına göre öğrencilerin para biriktirme, borçlanma ve kredi çekmeye ilişkin davranışları ile bireysel yatırıma ilişkin davranışları arasındaki korelasyon katsayısı 0,419 ve anlamlılık düzeyleri ($p=0,00 < 0,05$) olduğundan pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki söz konusudur. Benzer şekilde öğrencilerin para biriktirme, borçlanma ve kredi çekmeye ilişkin davranışları ile ekonomi haber ve kaynaklarını takip etme sıklığı arasında korelasyon katsayısı 0,226 ve anlamlılık düzeyleri ($p=0,00 < 0,05$) olduğundan pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki vardır. Öğrencilerin para biriktirme, borçlanma ve kredi çekmeye ilişkin davranışları ile finansal okuryazarlık düzeyi arasında korelasyon katsayısı 0,060 ve anlamlılık düzeyleri ($p=0,069 > 0,05$) olduğundan anlamlı bir farklılık yoktur. Bireysel yatırıma ilişkin davranışları ile ekonomi haber ve kaynaklarını takip etme sıklığı arasında korelasyon katsayısı 0,334 ve anlamlılık düzeyleri ($p=0,00 < 0,05$) olduğundan pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki vardır. Öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyi arttıkça ekonomi ve haber kaynaklarını takip etme sıklığında da artış olduğu söylenebilir. Bireysel yatırıma önem veren katılımcıların ekonomi haber ve kaynaklarına yöneldiği söylenebilir. Bireysel yatırıma ilişkin davranışları ile finansal okuryazarlık düzeyi arasında korelasyon katsayısı 0,139 ve anlamlılık düzeyleri ($p=0,00 < 0,05$) olduğundan pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki vardır. Öğrencilerin ekonomi haber ve kaynaklarını takip etme sıklığı ile finansal okuryazarlık düzeyi arasında korelasyon katsayısı 0,048 ve anlamlılık düzeyleri ($p=0,140 > 0,05$) olduğundan anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 11. Öğrencilerin Finansal Okuryazarlık Düzeyi ile Finansal Davranışları Ar.İlişki

İFADELER		Öğrencilerin Para Biriktirme, Borçlanma ve Kredi Çekmeye İlişkin Davranışları	Öğrencilerin Bireysel Yatırıma İlişkin Davranışları	Öğrencilerin Ekonomi Haber ve Kaynaklarını Takip Etme Sıklığı	Finansal Okur yazarlık Düzeyi
Öğrencilerin Para Biriktirme, Borçlanma ve Kredi Çekmeye İlişkin Davranışları	P.C. Sig.	1	,419 ,000*	,226 ,000*	,060 ,069
Öğrencilerin Bireysel Yatırıma İlişkin Davranışları	P.C. Sig.	,419 ,000*	1	,334 ,000*	,139 ,000*
Öğrencilerin Ekonomi Haber ve Kaynaklarını Takip Etme Sıklığı	P.C. Sig.	,226 ,000*	,334 ,000*	1	,048 ,140
Finansal Okuryazarlık Düzeyi	P.C. Sig.	,060 ,069	,139 ,000*	,048 ,140	1

Not: P.C.=Pearson Correlation (Pearson Korelesyonu), * : p<0,05

Tablo 12’de öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin finansal tutumlarını ne ölçüde etkilediğini belirlemeye yönelik Korelasyon analizi sonucuna göre korelasyon katsayısı -0,106 ve anlamlılık düzeyleri (p=0,01>0,05) olduğundan finansal tutum ile finansal okuryazarlık düzeyi arasında negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu söylenebilir. Öğrenciler, finansal bilgilerini tutumlarına yansıtmadığından finansal okuryazarlık düzeyi ile finansal tutumları arasında negatif yönlü bir ilişkiye rastlanıldığı söylenebilir.

Tablo 12. Öğrencilerin Finansal Okuryazarlık Düzeyi ile Finansal Tutumları Ar.İlişki

İFADELER		Finansal Tutum Ortalaması	Finansal Okuryazarlık Düzeyi
Finansal Tutum Ortalaması	P.C. Sig.	1	-,106 ,001*
Finansal Okuryazarlık Düzeyi	P.C. Sig.	-,106 ,001*	1

Not: P.C.=Pearson Correlation (Pearson Korelesyonu), * : p<0,05

4.6. Öğrencilerin Finansal Davranışları İle Finansal Tutumları Arasındaki İlişkiye İlişkin Bulgular

Tablo 13’de öğrencilerin finansal tutumlarının finansal davranışlarını ne ölçüde etkilediğini belirlemeye yönelik olarak uygulanan korelasyon analizi sonucuna göre korelasyon katsayısı 0,188 ve anlamlılık düzeyi (p=0,000<0,05) olduğundan öğrencilerin para biriktirme, borçlanma ve kredi çekmeye ilişkin davranışlarının belirmesinde finansal tutumların pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişkisinin olduğu söylenebilir. Öğrencilerin finansal tutumlarının finansal davranışlarının oluşması üzerinde etkisinin olduğu söylenebilir. Öğrencilerin bireysel yatırıma ilişkin davranışları ile finansal tutumları arasında korelasyon

katsayısı 0,145 ve anlamlılık düzeyi ($p=0,000<0,05$) olduğundan finansal tutumun bireysel yatırıma ilişkin davranışların belirmesinde pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişkinin olduğu söylenebilir. Öğrencilerin finansal tutumu yatırım yönünde olduğunda bireysel yatırıma yönelik davranışlarında aynı doğrultuda artış olduğu söylenebilir. Öğrencilerin haber ve kaynaklarını takip etme sıklığı ile finansal tutumları arasında anlamlılık düzeyi ($p=0,620>0,05$) olduğundan anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 13. Öğrencilerin Finansal Davranışları ile Finansal Tutumları Arasındaki İlişki

İFADELER		Finansal Tutum Ortalaması
Öğrencilerin Para Biriktirme, Borçlanma ve Kredi Çekmeye İlişkin Davranışları	P.C. Sig.	,188 ,000*
Öğrencilerin Bireysel Yatırıma İlişkin Davranışları	P.C. Sig.	,145 ,000*
Öğrencilerin Ekonomi Haber ve Kaynaklarını Takip Etme Sıklığı	P.C. Sig.	-,016 ,620

Not: P.C.=Pearson Correlation (Pearson Korelesyonu), * : $p<0,05$

4.7. Hipotez Testi Sonuçları

Aşağıda çalışmanın hipotez sonuçları özetlenmiştir:

Hipotez 1 (H1): Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık seviyesi düşüktür hipotezi reddedilmiştir. Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık seviyesinin orta seviyede olduğu tespit edilmiştir.

Hipotez 2a (H2a): Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri, cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir hipotezi kabul edilmiştir. Erkeklerin finansal okuryazarlık düzeylerinin kadınlara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Hipotez 2b (H2b): Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri, öğrenim gördükleri fakülte/yüksekokula göre anlamlı bir farklılık göstermektedir hipotezi kabul edilmiştir. Öğrencilerin öğrenim gördükleri fakülte/yüksekokula göre finansal okuryazarlık seviyesinde farklılık gözlenmiştir. İİBF’de öğrenim gören öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyesi daha yüksek çıkmıştır.

Hipotez 2c (H2c): Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri, öğrenim gördükleri sınıfa göre anlamlı bir farklılık göstermektedir hipotezi kabul edilmiştir. Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıfa göre finansal okuryazarlık düzeylerinde farklılık olduğu gözlenmiştir.

Hipotez 2d (H2d): Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri, yaş gruplarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir hipotez red edilmiştir. Anket yapılan öğrencilerin yaş ortalamasının çoğunun aynı olmasından dolayı anlamlı bir farklılığa rastlanılmamıştır. Fakat yaş ortalaması arttıkça başarı yüzdesinde bir artış gözlenmiştir.

Hipotez 2e (H2e): Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri, not ortalamalarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir hipotezi kabul edilmiştir. Not ortalaması yükseldikçe finansal okuryazarlık seviyesinin de yükseldiği gözlenmiştir. Not ortalaması ile finansal okuryazarlık seviyesi arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Hipotez 3a (H3a): Üniversite öğrencilerinin finansal davranışları, cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir hipotezi kabul edilmiştir. Kadınlar ve erkekler arasında finansal davranışların sergilenmesinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Hipotez 3b (H3b): Üniversite öğrencilerinin finansal davranışları, öğrenim gördükleri fakülte/yüksekokula göre anlamlı bir farklılık göstermektedir hipotezi kabul edilmiştir. Öğrencilerin öğrenim görmekte oldukları fakülte/yüksekokula göre finansal davranışların sergilenmesi arasında anlamlı bir farklılık gözlenmiştir.

Hipotez 3c (H3c): Üniversite öğrencilerinin finansal davranışları, öğrenim gördükleri sınıfa göre anlamlı bir farklılık göstermektedir hipotezi reddedilmiştir. Sınıflar ile finansal davranış arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir.

Hipotez 3d (H3d): Üniversite öğrencilerinin finansal davranışları, yaş gruplarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir hipotezi reddedilmiştir. Öğrencilerin yaş grupları ile finansal davranışları arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir.

Hipotez 3e (H3e): Üniversite öğrencilerinin finansal davranışları, not ortalamalarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir hipotezi reddedilmiştir. Öğrencilerin not ortalamaları ile finansal davranışları arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir.

Hipotez 4a (H4a): Üniversite öğrencilerinin finansal tutumları, cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir hipotezi reddedilmiştir. Kadınlar ve erkekler ile finansal tutumları arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir.

Hipotez 4b (H4b): Üniversite öğrencilerinin finansal tutumları, öğrenim gördükleri fakülte/yüksekokula göre anlamlı bir farklılık göstermektedir hipotezi kabul edilmiştir. Öğrencilerin finansal tutumları ile öğrenim gördükleri fakülte/yüksekokul arasında anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur.

Hipotez 4c (H4c): Üniversite öğrencilerinin finansal tutumları, öğrenim gördükleri sınıfa göre anlamlı bir farklılık göstermektedir hipotezi reddedilmiştir. Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf ile finansal tutumları arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir.

Hipotez 4d (H4d): Üniversite öğrencilerinin finansal tutumları, yaş gruplarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir hipotezi reddedilmiştir. Öğrencilerin yaş grupları ile finansal tutumları arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir.

Hipotez 4e (H4e): Üniversite öğrencilerinin finansal tutumları, not ortalamalarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir hipotezi reddedilmiştir. Öğrencilerin not ortalamaları ile finansal tutumları arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir.

Hipotez 5 (H5): Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri ile finansal davranışları arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır hipotezi kabul edilmiştir. Finansal okuryazarlık seviyesi ile öğrencilerin finansal davranışları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Hipotez 6 (H6): Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri ile finansal tutumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır hipotezi kabul edilmiştir. Finansal okuryazarlık seviyesi ile öğrencilerin finansal tutumları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Hipotez 7 (H7): Üniversite öğrencilerinin finansal tutumları ile finansal davranışları arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır hipotezi kabul edilmiştir. Öğrencilerin finansal tutumları ile finansal davranışları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

5. Sonuç ve Öneriler

Günümüzde bireylerin ve kurumların finansal piyasaları kullanması bir zorunluluk haline gelmiştir. Finansal piyasaların gelişmesi ve ekonomik büyümenin sağlanmasıyla birlikte

finansal ürünler çoğalmakta ve giderek karmaşık bir hale gelmektedir. Finansal hizmetlerde yapılabilecek yanlış tercihlerin ve verilecek hatalı kararların bireyleri ve kurumları ne denli olumsuz etkileyebileceği bilinmektedir. Yapılan gözlemler ve araştırmalar finansal hizmet satıcılarının bireylerden daha fazla bilgiye sahip olduğunu göstermektedir. Bu durum bireylerin bu koşullar altında tercih yapmada ve kararlar vermesi açısından dezavantajlı duruma düşmesine neden olmaktadır.

Finansal ilişki sadece finansal ürün veya hizmet satın alınmasından ibaret değildir. Bireylerin ellerinde olan parayı iyi bir şekilde yönetebilmeleri, tasarruf edebilmeleri, finansal planlama yapabilmeleri ve ileriye yönelik yapacakları yatırımlarla refah düzeyini yükseltebilmeleriyle, iyi iletişim kurabilmeleriyle ve gerektiği zaman yardım alabilmesiyle de yakından alakalıdır. Bireylerin sayılan bu özellikleri zamanında kullanabilmeleri açısından iyi bir finansal okuryazar olmaları gerekmektedir. Finansal okuryazarlıkla birey; finansal sistemlerden sonuna kadar yaralanabilecek, günlük hayatında daha doğru kararlar verebilecek, ileriye dönük olarak da doğru yatırımlar yaparak refah seviyesini sürekli üst seviyelere taşıyabilecektir. Ancak günümüzde birçok ülkeler bireylerinin finansal okuryazarlık düzeyinin düşük olduğu görülmektedir. Birçok ülkenin gündeminde yer aldığı gibi ulaşılması istenen refah seviyesi için finansal okuryazarlık düzeyinin yükseltilmesine yönelik çalışmalar yapılması gerekmektedir. Fakat yapılmak istenen çalışmaların başarılı bir sonuç vermesi açısından mevcut finansal okuryazarlık seviyesinin belirlenmesi gerekmektedir. Bağımsız bir şekilde para harcamanın başlangıcı olarak sayılan öğrencilik sürecinde, bireylerin finansal olarak planlama yapmaları ve yönetmeleri gerektikleri bir hayatlarının olduğu göz önünde bulundurularak öğrenciler üzerine finansal okuryazarlık düzeylerini, davranışlarını ve tutumlarını ortaya koyacak bir çalışma yapılmıştır.

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin ölçüldüğü bu çalışmada, orta düzeyde finansal okuryazarlık tespit edilmiştir. Öğrencilerin %79,8'inin 1.000 TL'den daha az aylık gelire sahip olduğu ve gelirlerinin %20'den daha az bir kısmını birikime ayıranların %77,4 civarında olduğu görülmektedir. Kredi kartı limitlerini kullanım aralıklarına bakıldığında %51,4'ünün limitlerinin %20'den azını kullandığını geri kalanının ise bu oranı aştığı görülmektedir. Ortaya çıkan bu sonuca göre öğrencilerin gelirleri yeterli gelmediğinden dolayı kredi kartı harcamasına yöneldikleri söylenebilir. Öğrencilerin %35,7'sinin ekonomi ve finans dersi aldıkları görülmüştür. Muhasebe dersi alanlar %30,2 iken bunlar dışında ders alan öğrenciler %34,1'dir. Ekonomi ve finans dersi alan öğrencilerin finansal okuryazarlığa dair bilgilerinin daha yüksek seviyede olduğu tespit edilmiştir.

Finansal okuryazarlık seviyesinin demografik özellikler açısından farklılıklarına bakıldığında başarı sağlayan erkek katılımcıların finansal okuryazarlık seviyesinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Diğer bir demografik özellik olan yaş faktörü ele alındığında, 36 yaş ve üstü olan katılımcıların finansal okuryazarlık düzeyinin daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu sonuca istinaden yaşça büyük olan öğrencilerin hayat nezdinde ekonomik ve finansal durumlarla daha iç içe oluşundan kaynaklanarak bilgilerini olgunlaştırdıkları söylenebilir.

Öğrenim gördükleri fakülteler/yüksekokullar ve bilgi düzeyleri karşılaştırıldığında; İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin sorulan soruları doğru cevaplama da daha başarılı oldukları görülmüştür. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde öğrenim gören öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyindeki bu başarı oranının ekonomi ve finansa dair ders almalarının etkisinin olduğu söylenebilir. Öğrencilerin ekonomi ve

finansla yönelik ilgilerinin olduğu söylenebilir. İlgili alanlarının bu yönde olması finansal okuryazarlık seviyelerinin yüksek olmasındaki en büyük etken olarak değerlendirilebilir.

Öğrenim gördükleri sınıflara göre yapılan karşılaştırmada 4. Sınıf öğrencilerinin başarı oranlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu durum bilgi birikiminin finansal okuryazarlıkta önemli olduğunu göstermektedir. Not ortalaması açısından yapılan incelemede, 2,01-3,00 arasında not ortalamasına sahip olan öğrencilerin sorulara doğru yanıt vermede daha yüksek başarıya sahip olduğu görülmüştür. Hipotezimize göre 3,01-4,00 arasında not ortalamasına sahip öğrencilerin daha başarılı olması beklenirken farklı bir duruma rastlanılmıştır. Fakat başarı seviyeleri her üç not ortalaması aralığında birbirine çok yakın sonuçlar vermiştir.

Sonuç olarak, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi öğrencilerine uygulanan bu ankete göre öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyeleri orta düzeyde çıkmıştır. Bu sonuca varmamızda katılımcıların çoğunun İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinden oluşmasının etkisinin olduğu söylenebilir. Elde etmiş olduğumuz bu sonuca istinaden finansal okuryazarlık seviyesinin daha da yükselmesi ve sadece İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi değil diğer tüm fakültelerde ve yüksekokullarda da yüksek seviyelerde çıkması adına okul müfredatlarına ekonomi ve finans derslerinin eklenmesi gerekmektedir. Erken yaşlarda bilinçlenmenin olması ve bireylerin finans piyasalarında zorluk çekmemeleri adına yapılacak bu adım etkili bir sonuç verecektir. Bu sayede finansal piyasada daha etkin ve verimli adımlar atan ve ekonominin gelişimine ve ülkenin kalkınmasına katkısı olan bireyler ortaya çıkacaktır.

Bu çalışma, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi öğrencilerini kapsayacak şekilde yapılmıştır. İleride yapılabilecek çalışma önerisi olarak, lise ve orta öğretim çağında olan öğrencilere de bir çalışma yapılarak finansal okuryazarlık düzeyi belirlenebilir ve finansal okuryazarlık seviyesinin yükseltilebilmesi ve ekonomik açıdan kalkınmayı arttırabilecek çözüm önerileri geliştirilebilir.

Kaynakça

- Alkaya, A. & Yağlı, İ. (2015). Finansal Okuryazarlık-Finansal Bilgi, Davranış ve Tutum: Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi İİBF Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 585-599.
- Ateş, S. (2014). Finansal Okuryazarlık ve Davranışsal Önyargılar: Bireysel Hisse Senedi Yatırımcısı Üzerine Ampirik Bir Çalışma. İstanbul: Galatasaray Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi.
- Barmaki, N. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma: Hacettepe Üniversitesi Örneği. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi.
- Baysa, E. (2015). Finansal Okuryazarlık ve Banka Müşteri Segmentasyonları Üzerine Bir Uygulama. Tokat: Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Campbell, J. Y. (2006). Household Finance. *Journal of Finance*, 61(4), 1553-1604.
- Chen, H. & Volpe, R. (1998). An Analysis of Personal Financial Literacy Among College Students. *Financial Services Review*, 7(2), 107-128.
- Clark, R., Ambrosio, M., Mcdermed, A. & Sawant, K. (2003). Financial Education and Retirement Savings. Journal: Available at SSRN 390642, 1-44.

- Çam, A. V. & Barut, A. (2015). Finansal Okuryazarlık Düzeyi ve Davranışları: Gümüşhane Üniversitesi Önlisans Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma. *Küresel İktisat ve İşletme Çalışmaları Dergisi*, 7(4), 63-72.
- Danes, S. & Hira, T. (1987). Money Management Knowledge of College Students. *Journal of Student Financial Aid*, 17(1), 3-16.
- Doğan, D. (2018). Kuşaklar Arasındaki Finansal Okuryazarlık Seviyesi Üzerinde Sosyal Medya İle İletişim Araçlarının Etkisinin İrdelenmesi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi İşletme Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, 1-153.
- Er, F., Temizel, F., Özdemir, A. & Sönmez, H. (2014). Lisans Eğitim Programlarının Finansal Okuryazarlık Düzeyine Etkisinin Araştırılması: Türkiye Örneği. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(4), 113-126.
- Ergün, B., Şahin, A. & Ergin, E. (2014). Finansal Okuryazarlık: İşletme Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(34), 847-864.
- Gökmen, H. (2012). *Finansal Okuryazarlık*. İstanbul: Hiperlink Yayınları.
- Güler, E. (2015). Hanehalkının Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma: Sakarya İli Örneği. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Hilgert, M. A. & Hogarth, J. (2003). Household Financial Management: The Connection between Knowledge and Behavior. *Federal Reserve Bulletin*, 89, 309-322.
- Jorgensen, B. (2007). Financial Literacy of College Students: Parental and Peer Influences. Master of Science. Blacksburg, Virginia.
- Kahraman, Y. E. (2015). Erciyes Üniversitesi Öğrencileri Üzerinde Finansal Okuryazarlık Araştırması. Muğla: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Kanmaz, A. (2018). Bireysel Hisse Senedi Yatırımcılarının Finansal Okuryazarlık Düzeyi Üzerine Bir Çalışma: İzmir Örneği. İzmir: İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Kaya, A. (2015). Kobi Yöneticilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin Belirlenebilmesine Yönelik Bir Araştırma: İzmir İli Örneği. İzmir: İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Kılıç, Y., Ata, H. A. & Seyrak, İ. H. (2015). Finansal Okuryazarlık: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 66, 129-150.
- Küçükbaşlan, A. (2017). Finansal Okuryazarlık: Kayseri İli Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirleri Üzerine Bir Araştırma. Gümüşhane: Gümüşhane Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi.
- Lusardi, A. & Mitchell, O. (2009). How Ordinary Consumers Make Complex Economic Decisions: Financial Literacy and Retirement Readiness. *Nber Working Paper Series*. Cambridge.
- Lusardi, A., Mitchell, O. S. & Curto, V. (2010). Financial Literacy among the Young: Evidence and Implications for Consumer Policy. CeRP Working Papers, 19-23.

- Mandell, L. & Klein, L. S. (2009). The Impact of Financial Literacy Education on Subsequent Financial Behavior. *Association for Financial Counseling and Planning Education*, 20(1), 15-24.
- Martin, M. (2007). A Literature Review on the Effectiveness of Financial Education. Federal Reserve Bank of Richmond Working Paper No. 07-03, 1-26.
- Mevsim, L. T. (2016). Üniversite Öğrencilerinde Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi: Erzincan Üniversitesi Örneği. Erzincan: Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- OECD. (2005). Improving Financial Literacy: Analysis of Issues and Policies.
- Öztürk, E. (2014). Finansal Okuryazarlık ve Para Yönetimi: Süleyman Demirel Üniversitesi Akademik Personel Üzerine Bir Uygulama. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Robb, C. & Sharpe, D. (2009). Effect of Personal Financial Knowledge on College Students' Credit Card Behavior. *Association for Financial Counseling and Planning Education*, 20(1), 25-43.
- Saraç, E. (2014). Finansal Okuryazarlık Ve Dumlupınar Üniversitesi Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin Ölçülmesi Üzerine Bir Araştırma. Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Sarıgül, H. (2014). A Survey of Financial Literacy among University Students. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 64, 207-224.
- Tosun, A. E. (2016). Lise Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeyi Üzerine Bir Alan Araştırması. Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Varcoe, K., Martin, A., Devitto, Z. & Go, C. (2005). Using a Financial Education Curriculum for Teens. *Financial Counseling and Planning*, 16(1), 63-71.